

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin.

:: Telefon štev. 215. ::

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Vsebina: Koliko ljudi se pri nas bavi s kmetijstvom. Novi zakon proti oderuštvu. Preskrba svojcev padlih vojakov. Krajsko mlekarstvo v l. 1912. Vestnik Zadržne zveze Zadružni pregled. Vprašanja in odgovori. Gospodarski pregled. Razglas. Občni zbori.

Koliko ljudi se pri nas bavi s kmetijstvom?

Iz kratkega pregleda o ljudskem štetju v l. 1910 posnamemo sledeče podatke, koliko ljudi se v naši državi bavi s kmetijstvom. Takih oseb, ki pripadajo kmetijskemu stanu (t. j. takih, ki jim je kmetijstvo poklic in njihovih pripadnikov) se je naštel:

	1890	1900	1910
v kmetijstvu in gozdarstvu	13 351.379	13.709.204	13.836 084
v industriji in obrtniji . . .	5.793.255	6.585.047	7.567.447
v trgovini in prometu . . .	2 477.568	3.023.814	3.542 836
v javnih službah in svobodnih poklicih	2.273.211	2.832.643	3.625 199

Bolj poučne od absolutnih so relativne številke. Od 1000 prebivalcev z določenim poklicem je odpadlo na:

	1890	1900	1910
kmetijstvo in gozdarstvo	558·8	524·3	484·3
industrijo in obrtnijo	242·4	251·8	264·8
trgovino in promet	103·7	115·6	124·0
javne službe in svobodne poklice . . .	95·1	108·3	125·9

Kot najbolj zanimiv pojav je iz teh podatkov posneti, da je število pripadnikov kmetijskega stanu zgubilo svojo absolutno večino; ima sicer še večino, toda le relativno. Dočim je l. 1900 od vsakih 1000 prebivalcev odpadlo še 524 na kmetijski stan (l. 1890 skoraj 559 od vsakih 1000), se je to razmerje v

desetletju 1900-1910 znatno izpremenilo, ker se je pri 1000 prebivalcih naštel le še 484 pripadnikov kmetijstva. Kakor v večini evropskih držav, tako se tudi v Avstriji opaža že dolgo časa sem, da kmetijsko prebivalstvo nazaduje. Velikost tega nazadovanja v zadnjem desetletju 1900-1910 je bila še intenzivnejša kakor v desetletju 1890-1900. Kolikor nazaduje kmetijski stan, za toliko se krepe drugi poklici, čeprav v neenaki meri. Od vsakih 1000 pripadnikov določenih poklicev je leta 1910 odpadlo na skupino „industrija in obrtnija“ skoraj 265, na skupino „trgovina in promet“ 124 in na skupino „javne službe“ 127. Napram štetjem iz leta 1890 in 1900 se je število pripadnikov teh skupin povsod pomnožilo, najbolj v skupini „javne službe in svobodni poklici“, katere delež pri 1000 prebivalcih je od 108 poskočil na skoraj 126 (v desetletju 1890-1900 pa od 95 na 108).

V odstotkih se je od 1900 do 1910 število kmetijskega prebivalstva pomnožilo le za 0·93, dočim se je pomnožilo število pri industriji in trgovini za 14·92 odstotkov, pri trgovini in prometu pa za 17·16 odstotkov. Največjo pomnožitev kaže skupina „javne

službe in svobodni poklici“, namreč v desetletju 1900-1910 za 27·28 odstotkov, napram 24·61 odstotkom v prejšnjem desetletju.

Že iz teh malo števil se da razločno razbrati, kako velike gospodarske in socialne premembe se vrše v sedanosti. Število prebivalstva, ki se bavi s kmetijstvom, pada neprestano, kar je posledica vedno bolj rastoče industrializacije države, vedno večjega zadolževanja in vedno večjega izseljevanja, ki je najbolj razširjeno med kmetijskim ljudstvom, dalje posledica neprestane koncentracije mestnega prebivalstva in slednjič posledica za naš čas tako značilnega naraščanja onega sloja prebivalstva, ki se bavi z javnimi službami in svobodnimi poklici.

Gotovo je že zadnji čas, da se odpomore tem nezdravim razmeram. Ohranitev in okrepitev kmečkega stanu je prva potreba države.

Novi zakon proti oderuštvu.

Doslej veljavni zakon z dne 28. maja 1881, drž. zak. št. 47, o oderuštvu je naperjen samo proti kreditnem oderuštvu. Največjemu izkoriščanju pa se ne more priti v okom, ako se spretno izogne pravni obliki kreditnega posla. Toda tudi dejanski stan pri kreditnem oderuštvu je navezan na tako omejene predpogoje, da sta civilni in kazenski sodnik bila dostikrat brez moči napram obče škodljivim dejanjem. Gospodarski položaj celih pokrajin je vsled tega močno trpel (Galicija, Bukovina). Ta nezdravi položaj odpraviti so si nekateri prizadevali že dolgo časa; tekom zadnjih let pa so bile zahteve o preuredbi zakonodaje glede tega predmeta čim dalje bolj splošne in nujne. Že načrt novele k občnemu državljskemu zakoniku, ki ga je bila sprejela gosposka zbornica, in tudi v gosposki zbornici že obravnavani načrti za reformo kazenskega prava so se bavili s tem vprašanjem in so skušali razširiti in povečati varstvo gospodarsko slabih slojev proti oderuškemu izkorišča-

nju. Nepovoljne razmere v parlamentu pa so povzročile, da so ti načrti ostali — načrti.

Vojno stanje je poslabšalo položaj gospodarsko slabejših krogov. Potreba je kredita, potreba je blaga, toda oboje se težko dobi. Dokazano je, da je gospodarsko življenje začelo trpeti, ker stavijo posamezniki pretirane in brezmejne zahteve. Taki pojavi so vredni tem strožje obsodbe v času, ko se more in mora od vsakega državljanja zahtevati, da upošteva splošno blaginjo. Vlada se je zato odločila, da uporabi nasvete, ki jih obsegata načrt za novelo k državljskemu zakoniku in načrt kazenskega prava; izdala je s cesarsko naredbo z dne 12. oktobra 1914, drž. zak. št. 275, nov zakon zoper oderuštvo.

Bistvene razlike med starim in novim zakonom so naslednje:

Državljski zakonik in kazensko pravo sta bila doslej naperjena le proti kreditnemu oderuštvu, proti oderuštvi pri dovoljevanju in podaljševanju posojil. Toda oderuštvi se ne pojavlja samo pri kreditnih poslih, ampak tudi na druge načine in je tudi pri teh ravno tako vredno obsodbe. Oderuštvo, ki izvira n. pr. iz kake kupne, menjalne ali kake druge pogodbe je ravno tako nevarno kakor če se je zakrivilo ob dovolitvi kakega posojila. Novi zakon proglašja zato kot ničevno vsako oderuško pogodbo in zadene s tem tudi stvarno oderuštvo. Pogodba postane nična, če eden izmed pogodnikov izkorišča lahkomišelnost, stisko, slaboumnost, neizkušnost ali duševno razburjenost drugega, če da sebi ali tretji osebi za dajatev obljubiti ali podeliti tako protidajatev, ki stoji pa svoji vrednosti v očitnem nerazmerju napram vrednosti dajateve.

Lastnosti, katere je dosedanji zakon pridelaval pojmu oderuštva, so se nekoliko izpremenile. Gospodarska slabost je sedaj označena z izrazom „zasilni položaj“ namesto „stiska“. Novi zakon ne zahteva, da bi obljubljeni ali dovoljena premoženjska korist (dobiček) morala biti takorekoč neizmerna, ampak že zadostuje, če sta dajatev in protidajatev v očitnem ne-

razmerju. Najvažnejša izprememba glede oderuškega pojma pa je, da se sedaj ne zahteva več, da bi moral dotični pravni posel biti tak, da bi utegnil povzročiti ali pospešiti gospodarski propad drugega pogodnika; ta znak je bil tak, da se v praksi ni vedelo, kaj ž njim početi.

Doslej škodljive posledice oderuškega zakona niso zadevale takih pravnih poslov, pri katerih sta bila oba pogodnika trgovca. Ta izjema je sedaj odpadla, ker je bil trgovski promet, ki večinoma sloni na kreditu, izročen izkoriščanju, ne da bi dajal prejšnji zakon proti temu kako zaščito.

Kreditno oderuštvo kakor tudi stvarno oderuštvo bodeta v bodoče kaznjiva. Vendar pa sta glede kaznivosti določeni dve izjemi.

Dejanski stan se pri stvarnem oderuštvu raztega samo na opravila, ki se nanašajo na pridobitev ali odtujitev kake stvari ali kake pravice; ne nanašajo se pa na pogodbe o osebnih dajatvah, ker je take osebne dajatve težko primerno oceniti in zato ni umestno tudi tukaj uporabljati kazni.

Stvarno uderuštvo je kaznjivo le tedaj, če se izvršuje po obrtno. V tem oziru pa ni potrebno, da bi se kaznjivo dejanje moralo poprej že opetovano storiti in bi se moglo še le potem kaznovati. Zadostuje marveč, če storilec učini kako dejanje, iz katerega jasno sledi, da je imel namen, tako dejanje večkrat storiti in si s tem zasigurati nekak vir dohodkov. Kazenskopравни pojem „obrnosti“ je povsem drugačen kakor oni, ki ga določajo predpisi obrtnega reda, tako da bi bilo napačno misliti, da bi se kaznjivo dejanje morda moralo storiti ob izvrševanju kakega obrta.

V novem zakonu tudi ne najdemo več določbe, da oderuha ne doleti kazen, če se „dejansko“ skesa, t. j. da pokaže svojo skesanost s tem, da škodo popravi. Sedaj je oderuh, četudi iz strahu pred kaznijo povrne storjeno škodo, še vedno kaznjiv.

Kazni so se v novem zakonu znatno poostriale. Zlasti ima oderuha, ki izvršuje kaz-

njiva dejanja kot obrt in je oškodoval že večje število oseb, zadeti kazen kot hudodelca in sicer ječa do petih let. Kot postranske kazni se lahko nalože denarne globe do 20.000 K in tudi odgon.

Preskrba svojcev padlih vojakov.

Sedanja vojna je zahtevala že mnogo žrtev. Kedaj bo končana, ne ve nihče niti približno. Zato moramo računati s tem, da bo še mnogo naših vojakov moralo pustiti svoje življenje na bojnem polju. Naš kmetijski stan je pri tem najbolj prizadet, ker je največji del vojakov doma z dežele. Mnogo kmetiške rodovine so že sedaj izgubile svoje gospodarje. Kar je dosedaj ukrenila država, da se olajša stiska preostalih, ni nikak nadomestek za to, da se je ženam odvzela njihova opora, otrokom njihov hranitelj. Toda dasi so državne podpore zelo majhne, bodo vendar vdovam in sirotam prav prišle, ker jim bodo v največji bedi vsaj nekoliko pomogle.

V naslednjem podajamo pregled, kakšne podpore gredo preostalim osebam onih vojakov, ki so padli v boju.

Pokojnine vdovam moštva.

V prvih šestih mesecih se vdovi izplača naprej vzdrževalni prispevek, ako ga je že prej uživala. Če ga pa ni uživala, ker je morda sama imela kak zaslužek, more prositi za vzdrževalni prispevek, ako je po moževi smrti zaslužek zgubila in ima pravico do tega vzdrževalnega prispevka šest mesecev po moževi smrti. Vdovam, ki ne morejo zahtevati vzdrževalnega prispevka, se vdovska pokojnina izplačuje takoj po moževi smrti; one vdove, ki dobivajo vzdrževalni prispevek še šest mesecev po moževi smrti, pa začno dobivati vdovsko pokojnino še le po preteku tega časa. Pokojnina znaša za možem brez šarže mesečno 9 K, za desetnikom 12 K, za korporalom 15 K, za četovodjem 18 K, za narednikom z dnino do 70 vinarjev 22 K 50 v, za narednikom z višjo dnino 30 K, za kadetom ali

višjim čolnarjem (Oberbootsmann) pa 37 K 50 vin.

Pri tem je pripomniti, da pride pri tej izmeri v poštev le prave šarža. Če pade n. pr. naslovni (titularni) korporal, dobi vdova le najnižji znesek pokojnine, kakršen je določen za navadne prostake.

Kolikor časa je vdova popolnoma nezmožna za zaslužek in obenem brez sredstev, dobiva poleg pokojnine mesečno še nameček 8 K. Drugače pa je vsejedno, ali ima vdova kake dohodke ali ne, ali je bogata ali revna.

Ako ni dobila nobenega vzdrževalnega prispevka, prične pokojnina s prvim dnevom onega meseca, v katerem je mož umrl ali v katerem ga vojaška oblast smatra za mrtvega. Če se vdova zopet omoži, preneha pokojnina; dobi pa v tem slučaju pokojninski znesek dvanajstih mesecev kot odpravnino.

Podpore sirotam moštva.

V prvih šestih mesecih po očetovi smrti se otrokom izplačuje še nadalje vzdrževalni prispevek, ako so ga dobivali med časom, ko je bil oče v vojni službi, ali ako se razmere otrok tako izpremenijo (n. pr. če jih mati ne more več vzdrževati), da se more tudi po očetovi smrti prositi za nje za vzdrževalni prispevek. Če pa otroci ne dobe vzdrževalnega prispevka, potem dobe sirotinsko pokojnino (vzgojni prispevek) od prvega dne onega meseca, ki sledi očetovi smrti. Vzdrževalni prispevek se daje tudi nezakonskim otrokom, dočim dobivajo vzgojni prispevek le zakonski ali pozakonjeni otroci. Za nezakonske otroke je torej poskrbljeno le tekom prvih šestih mesecev po očetovi smrti. Vzgojni prispevek znaša mesečno 4 K in sicer toliko časa, dokler ima mati pravico do pokojnine. Ako mati umre ali ne dobiva iz katerega drugega vzroka (omožitev) nobene pokojnine več, potem znaša vzgojni prispevek 6 K mesečno. Šarža umrlega očeta je brez pomena za visokost vzgojnega prispevka. Za dečke se plačuje vzgojni prispevek do 16. leta, za deklice

pa do 14. leta. Za otroke, ki pohajajo kak učni zavod, se more vzgojni prispevek plačevati do 24. leta.

Pokojnina za vdovo in podpora za otroke pa ne sme mesečno znašati več kakor 45 K. Ako bi pri večjem številu otrok znašala več, dobi sicer vdova polno vdovsko pokojnino, podpore za otroke se pa skrajšajo. Ako bi bilo n. pr. 6 otrok padlega vojaka, ne bi vsak dobil po 6 K mesečno, ampak le po 5 K. Kakor hitro pa se za enega otroka ne plačuje več podpore, dobe ostali sorazmerno več.

Kaj dobe drugi svojci.

Poleg vdove in otrok daje se vzdrževalni prispevek tudi starišem, bratom in sestram, tastu in tašči, nezakonski materi in nezakonskim otrokom vojakovim. Ti svojci pa po vojakovi smrti ne dobe nikake pokojnine. Vzdrževalni prispevek se plačuje še šest mesecev po smrti, potem pa upravičenost poneha. V zakonu je urejen tudi slučaj, da bi bil vojak pogrešan. V pokojninskem zakonu pa beseda „pogrešan“ niti ni omenjena. Iz nekega ukaza vojnega ministra sledi, da je pogrešane šteti za enake mrtvim, vsled česar se šest mesecev po ugotovitvi o pogrešanju izplačuje vzdrževalni prispevek, potem pa pokojnina. Ako se vojak zopet pojavi, ko se je pokojnina že izplačevala, se mora doplačati, kar je bilo poprej premalo danega, ker je vzdrževalni prispevek višji neko pokojnina.

Vdove in sirote častnikov.

Pokojnine vdov in sirot v vojni padlih častnikov (tudi rezervnih) so višje. Poročnikova vdova dobi mesečno K 93·75, vdova nadporočnikov K 112·50, poročnikov otrok mesečno K 18·75, nadporočnikov K 22·50, obojestransko osiroteli dobe polovico, ki pristoja materi, torej K 46·87, oziroma K 56·25. Vdovska pokojnina raste s činovnim razredom častnika do K 675 mesečno. Častniškim otrokom se ti prispevki plačujejo do dovršenega 24. leta; če pa po-

stanejo poprej preskrbljeni, preneha pravica do vzgojnega prispevka. Častnikova žena ne dobi za slučaj zopetne omočitve nobene odpravnine, pač pa ima zopet pravico do pokojnине, ako bi njen drugi mož umrl.

Iz teh podatkov je razvidno, da je za svojce padlih vojakov jako skromno poskrbljeno. Upati je, da bosta kasneje vlada in parlament poskrbela, da se zakon zboljša in in da se za vdove in sirote bolje poskrbi.

Kranjsko mlekarstvo leta 1912.

Poljedelsko ministrstvo je pred kratkim izdalo izvestje o stanju mlekarstva l. 1912 v posameznih kronovinah.

Za Kranjsko so podatki povzeti po poročilu deželnega mlekarskega nadzornika Jakoba Legvarta, ki poroča sledeče:

Razveseljivo je, da se more l. 1912 za mlekarstvo na Kranjskem označiti kot ugodnejše nego v prejšnjem letu.

Število živine se je znatno pomnožilo in tudi število molznih krav. Da se zviša število živine, so se ukrenile razne odredbe in sta država in dežela porabile v ta namen dokajšnja sredstva. Uspeh ni izostal, naloženi kapital bo gotovo donašal visoke obresti. Tu bodi osobito omenjeno premovanje telet, s katerimi se je živinoreja zlasti pospeševala. V tem letu je priredil deželni odbor premovanje telet v 154 raznih krajih, pri katerih se je razdelilo 4175 premij v znesku 75.400 kron. Povsod se more opazati, kako se prazni hlevi polnijo z živino.

V veliki meri se je izvrševala akcija za zboljšanje gnojišč, gnojničnih greznic in odtekališč. Za te namene se je s pomočjo državnih podpor razdalo 134 premij v znesku 45.671 kron. Vrhtega so se kmetom izdelovali načrti za stavbe hlevov in so kmetijski strokovni organi brezplačno dajali navodila in pouk. Da se pravilno grade vzgledni hlevi, priredil je deželni odbor poseben tečaj za izobrazbo stavbinskih mojstrov za kmetijske

stavbe in zboljšavanje hlevov; tečaja se je udeleževalo 32 stavbinskih mojstrov. Dalje je deželni odbor razdelil po celi deželi tozadevno brošuro in letake in je dal prirediti več predavanj.

Poskušenj o mlečnosti krav žal v tem letu ni bilo mogoče izvesti. Pač pa so se priporočile raznim živinorejskim zadrugam in so se deloma že pričele izvajati. Sistematične preizkušnje se izvršujejo na kmetijski pristavi v deželni prisilni delavnici pri 36 kravah in na kmetijski gospodinjiski šoli v Marijanišču v Ljubljani pri 15 kravah.

Pridelek krme je bil v tem letu dokaj dober, da, v nekaterih delih dežele niti niso mogli porabiti vse krme. Velik del se je izvozilo na Češko in v balkanske države. Pridelovanje krme na polju se je močno razširilo, posebno pridelovanje lucerne in rdeče detelje, pa tudi koruze in grašice. Da bi se pospeševalo pridelovanje krme, nastavljen je deželni odbor dva travniška mojstra, ki imata skrbeti za manjša osuševanja travnikov, za pravilno porabo umetnih gnojil, za napravo umetnih travnikov in za praktično poučevanje o oskrbi travnikov, pašništvu itd. V tem letu se je napravilo 14 vzglednih travnikov v izmeri 2 oralov v raznih krajih dežele, da si jih morejo kmetje ogledati.

Od velikih akcij za pridelovanje krme bodi omenjeno osuševanje ljubljanskega barja, ki obsega površino 15.700 ha. Stroški so poračunjeni na 4,186.000 K. Pri osuševanju se obenem delajo naprave za napeljavo vode. Zadrughni pašnikov v treh raznih krajih dežele se je napravilo v izmeri okoli 100 ha, zlasti za rejo mlade živine. Deželni odbor razpolaga z vzglednim pašnikom Robež, ki služi za vzrejo bikov, potrebnih v deželi. Poleg tega se je dala podpora za napravo več manjših pašnikov. Za melioracije planin, ki jih izvršujejo državne oblasti, sta država in dežela porabila velike vsote. Iz tega se vidi, da se na Kranjskem z vso močjo dela na to, da se v kolikor mogoče kratkem času zviša produk-

cija krme in s tem tudi živinoreja. Umetna krma se v zadnjem času porablja v velikih množinah, zlasti orehove tropine, otrobi in lanene tropine iz domačih oljarskih tovarn. Pridelovanje krmske repe se zelo pospešuje v pokrajinah, kjer je razširjeno mlekarstvo. Velike množine umetnih gnojil, ki se morajo na leto računati na najmanj 300 vagonov, pride osobito v dobro pridelovanju krme. Poleg tega se pospešuje uporaba gnojnice, bodisi s podporami za gnojnične jame in gnojnične vozove ali s poukom.

Na Kranjskem obstoji 60 mlekarških zadrug in 27 planinskih mlekarn ter okoli 15 večjih zasebnih mlekarn, skupaj nad 100 mlekarških obratov.

Zadružne mlekarne so v tem letu predelale nad 11 milijonov litrov mleka, t. j. za en milijon več nego v prejšnjem letu; planinske mlekarne so predelale okoli četrtno milijona in zasebne mlekarne okoli 2 milijona litrov mleka. More se domnevati, da se je v vseh teh obratih predelalo okoli 14 milijonov litrov mleka v l. 1912. V tem letu se je združilo nekaj malih mlekarških zadrug, poglavito zaradi tega, ker so bile živinske cene zelo visoke in je kmetom bolj ugajalo živino rediti kakor pa baviti se z mlekarstvom.

Od obstoječih zadrug jih je 85⁰/₀ popolnoma brez dolgov in imajo poleg tega lepo urejene mlekarne in nekatere celo znatne rezerve. Velike težave povzročata še vedno mlekarško osebje, kateremu manjka deloma smisel za snažnost in red, deloma so mu mlekarška dela pretežavna. Pri mnogih mlekarnah je tudi težko dobiti sposobnih ljudij za vodstvo takega podjetja. Duhovski stan si je na tem polju pridobil posebnih zaslug. Na Notranjskem in deloma tudi na Gorenjskem se mleko „in natura“ prodaja v jadranska obrežna mesta. Več nego polovica vsega mleka se na ta način vnovči kar najbolje. Zaradi velike vročine v poletju morajo biti mlekarne posebno dobro oskrbljene z ledom ali hladilnimi napravami. Z malimi izjemami se morejo te naprave na

Kranjskem imenovati vzorne. Mlekarne imajo večinoma hladilne stroje za hlajenje z ogljeno kislino, manjše pa si pomagajo z naravnim ledom in pasteriziranjem (pri 85 stopnjah celzija se mleko takoj shladi na 2-3 stopnje). Vedno bolj pa opuščajo hlajenje z ledom in se oprijemljejo hlajenja z ogljeno kislino, ker ledu dostikrat ni dobiti. Izdelovanje masla zavzema drugo mesto v uporabi mleka. Posneto mleko se porablja potem za prašiče. Smetana se večinoma pasterizira in okisa s čistimi kulturami. Na zadnjem mestu stoji izdelovanje sira, ki je razširjeno le v goratih krajih in v planinah. Sir se dela v hlebcih po 10 do 40 kilogramov in se večinoma porabi doma v deželi. Na nanoškem hribovju se izdeluje poseben ovčji sir, ki je zlasti priljubljen v Trstu. Sirovo maslo se po dobrih cenah lahko prodaja v južne pokrajine in kopališča ob jadranskem morju.

Mleko se plačuje še večinoma po teži; le v nekaterih maslarnicah ga plačujejo po tolščici. V mlekarnah, kjer se mleko sveže prodaja, so ga članom plačevali po 14-16 vin. za kilogram, v nekaterih še več. Če se izdeluje sirovo maslo, dobivajo člani 12-14 v ali za tolščobni odstotek 3·3 v; pri siru 13 do 14 v. Mlekarne morejo svoje izdelke prodajati po dokaj ugodnih cenah. Na licu mesta v mlekarni se prodaja mleko po 18-20 vin., sirovo maslo po K 3·20-3·40, tolsti sir po K 1·70-2·—, napol tolsti po K 1·20-1·30. V jeseni tega leta se je sirovo maslo težje prodajalo. Zaloge so se hranile v sodih v hladilnicah Mlekarske zveze v Ljubljani.

Da se zadrugam zagotovi in olajša prodaja mlekarških izdelkov, je bila v Ljubljani ustanovljena Mlekarska zveza. Ta zveza razpolaga z velikimi skladišči za sir in sirovo maslo z hladilnimi napravami. Tudi ima v zalogi potrebščine, kakor vrče, mlekarške stroje in njih sestavine. V Trstu ima zveza lastno prodajalnico za mleko s skladišči in hladilnicami, od koder se mleko dobavlja manjšim razprodajalcem. V morskem kopališču Gradež

obstoje mlečna pivnica in prodajalnica mlekar-
skih izdelkov. Promet zveze je v letu 1912
znašal 3 milijone kron.

Velika važnost se je polagala na mlekar-
ski pouk. Vsako leto se vrši na Vrhniki pet-
mesečni mlekarski tečaj, katerega se more
udeleževati 15 učencev. Ta tečaj je prirejen
v prvi vrsti za izobrazbo mlekarkega osobja.
Vrhtega se praktično in teoretično poučuje o
mlekarstvu v štirih kmetijskih gospodinjskih
šolah, v gospodinjskih potovalnih tečajih in
živinorejskih tečajih. Dalje prirede mlekarški
strokovni organi vsako leto nad 100 poučnih
predavanj v vsej deželi. Za ta pouk, za nad-
zorovanje mlekarških zadrug, za praktična na-
vodila itd. je dežela s pomočjo državnih pod-
por nastavila mlekarkega nadzornika in mle-
karkega instruktorja. V raznih strokovnih listih
se obravnava o pouku in o novostih na tem
polju.

Vestnik Zadružne zveze.

Skrbite za poučna predavanja na občnih
zborih! V vojnem času se niso mogla prirejati
razna poučna predavanja. Pouka o gospodarskih
stvarih pa je treba osobito letos, ko živimo v novih
razmenah in gremo nasproti resnim, težkim nalogam.
Trebajo storiti vse, da bomo na nje kolikor mo-
goče pripravljani. Občni zbori zadrug nudijo ugodno
priliko, da se med ljudstvom razširijo primerni
nasveti o raznih gospodarskih panogah, n. pr. o
gnojenju in obdelovanju zemlje, o oskrbi pašnikov,
o krmljenju živine, o uporabi raznih strojev v
kmetijskem obratu, o važnosti raznih zgodnjih
poljskih in vrtnarskih pridelkov itd. Skrbimo tudi,
da ljudstvo kar najbolj spozna vrednost zadružnega
dela! Čim bolj bo ljudstvo poučeno o zadružništvu,
tem bolj se bo oklepalo zadružne organizacije.

Na ta način bodo postali občni zbori zani-
mivi. Udeleževali se jih bodo potem v večjem
številu člani, pa tudi drugi ljudje. S primerno agi-
tациjo naj se skuša doseči, da bo udeležba na ob-
čnih zborih kolikor mogoče velika.

Kjer ni doma ali v bližini na razpolago pre-
davatelja, obrne naj se zadruga do Zveze, da ga
ji po možnosti oskrbi. Ob tej priliki omenjamo, da
je svojo pomoč pri predavanjih obljubilo več de-
želnih izvedencev.

Čim bolj bo zadruga skrbela za strokovni
pouk, tem lepše uspehe bo imela pri svojem po-
slovanju. Torej na delo!

Posebni izpiski iz glavnih knjig. V posebni
okrožnici je Zveza znova opozorila svoje članice, da
naj zaradi resnih sedanjih časov čimprej sestavijo
računske zaključke. Obenem se je priporočilo, da naj
vsaka zadruga letos napravi še posebne izpiske
iz knjige hranilnih vlog in knjige posojil. Zadrugam
so se tiskovine za te izpiske posebej doposlale.
Ko so ti izpiski napravljeni, naj se vedno vodijo
tako, da je mogoče račune vsak čas zaključiti.
Člani načelstva naj te izpiske vedno sproti pre-
gledujejo in primerjajo z vknjižbami v glavnih
knjigah, tako da morejo potem vsak čas potrditi
istinitost izpiskov. Zaradi večje varnosti je ome-
njene izpiske napraviti v dveh izvodih, od katerih
se v slučaju potrebe izroči en izvod kakemu za-
nesljivemu odborniku, da ga varno spravi, drugi
izvod se pa pošlje Zvezi v shrambo. Poprej pa naj
še načelstvo v pravoveljavni obliki, kakor pred-
pisujejo pravila, na izpiskih samih na koncu poleg
odtisa zadružnega pečata potrdi, da se izpiski
popolnoma strinjajo z vknjižbami v glavnih knjigah;
na ta način naj se potrdita oba izvoda.

Zveza bo svoječasno po možnosti obvestila
posojilnice, kedaj naj se ji odpošljejo ti izpiski.

Ako je katera zadruga prejela premalo iz-
vodov omenjenih tiskovin, naj sporoči Zvezi, koliko
jih hoče še imeti.

**Ohranimo v častnem spominu v vojni
padle člane naših zadrug!** Veliko število članov
naših zadružnih organizacij je moralo za brambo
domovine pod orožje. Mnoge izmed njih je dohitela
na daljnih bojiščih smrt. Dolžnost zadružnih orga-
nizacij je, da se primerno spominjajo svojih članov,
ki so žrtvovali kri in življenje braneč čast in
svobodo očetnjave. Spominjajte se jih na svojih
skupčinah in zabeležite njihova imena v zapisniku
občnega zbora! Kratke podatke (ime, stan, bivališče,
dalje če je bil dotičnik član načelstva ali nadzorstva
po možnosti kraj in datum smrti) pošljite tudi nam,
da jih priobčimo v našem listu. Tako jim bomo
postavili vsaj skromen spomenik, ki bodi
priča medsebojne zvestobe slovenskih za-
drugarjev.

Zadružni pregled.

„Agro-Merkur.“ Dne 4. aprila 1914 so bili
pred ljubljanskim deželnim sodiščem radi krive ob-
sojeni na štiri mesece zapora sledeči člani načelstva
zadruga „Agro-Merkur“ v Ljubljani, ki je prišla

v konkurz: bivši predsednik kranjske trgovske zbornice Josip Lenarčič, odvetniški kandidat dr. Gregor Žerjav in ravnatelj zadruga Rožman. Obsojenci so vložili proti obsodbi ničenostno pritožbo, katero pa je najvišje kot kasacijsko sodišče zavrnilo.

Obsojeni posojilnični tajnik. Tajnik nemške posojilnice v Vičavi pri Ptuj, 46 letni Anton Hackel, je dne 15. julija 1914 iz posojilnične blagajne na nedovoljen način odnesel 3000 K. Da bi sumnja ne padla nanj, se je Hackel peljal nekega dne v Maribor, kjer je na pisalnem stroju napisal pismo na društvo Südmark, v katerem naznanja omenjenemu društvu, da pošilja nek dober prijatelj društvu 1000 K pod pogojem, da dobi to svoto tajnik Hackel kot brezobrestno posojilo. Südmarka je bila s tem pogojem zadovoljna in je poslala Hacklu dotično vsoto. Ta je takoj začel denar izdajati v veliki meri. Ko se je vršila pri posojilnici natančna revizija, se je dognalo, da manjka v blagajni 3000 K. Hackla so takoj prijeli. Od ukradenega denarja je izdal že 1700 K. Dne 9. januarja je stal Hackel pred izjemnim sodiščem v Mariboru. Obdolženee je deloma priznal tatvino. Obsojen je bil na eno leto težke in poostrene ječe. Čas preiskovalnega zapora se vračuni. Obsojenee je kazen sprejel.

Zveza kmetijskih zadrug na Koroškem je imela dne 7. januarja izredni občni zbor. Predsednik dež. poslanec dr. Lemisch je omenjal, da so v dosedanem času vojske kmetijske zadruga koroške glede vojnih dobav storile, kar se je od njih pričakovalo. Sedaj pa jih čaka nova naloga, po možnosti oskrbeti živil za civilno prebivalstvo na Koroškem, da ne bo spomladi in poleti pomanjkanja. Občni zbor se je nato bavil z dvema vprašanjema: z dviganjem vlog pri zvezi in z obrestno mero.

Konec l. 1914. so znašale vloge članic pri zvezi okroglo 1.300.000 K, članicam dana posojila pa 600.000 K, razpoložljivega denarja torej 700.000. Načelstvo je občnemu zboru predlagalo skleniti, da se v l. 1915. od vlog članic ne izplača več nego 40%. Če bi se hotelo izplačevati preko te meje, morali bi se članicam odpovedati krediti in le te bi morale potem izterjavati posojila od posameznih združnikov, izmed katerih so pa mnogi v vojski. Tudi je načelstvo občnemu zboru priporočilo sprejeti predlog, da se v l. 1915. ne izplačujejo članicam nobeni krediti v tekočem računu. Zastopniki nekaterih članic, med njimi poslanec Grafenauer za posojilnico na Brdu, so ugovarjali tem predlogom, češ, da zadruga zaradi vojnega posojila potrebujejo mnogo več denarja in so zahtevali, da zveza iz-

plačuje vsaj one zneske, ki so potrebni za vojno posojilo. Toda občni zbor je pritrdil predlogu načelstva.

Ravno tako je bil sprejet predlog načelstva, da se za vloge članic določi 4% obrestna mera, za kredite pa 4³/₄%. Tudi proti temu predlogu je bilo več ugovorov. Nekateri zastopniki posojilnic so želeli višjo obrestno mero za vloge, češ da posojilnice svojim vlagateljem same plačujejo po 4¹/₄% in celo po 4¹/₂%, da bodo torej pri nalaganju odvišnega denarja imele zgubo. Slednjič pa je le obveljalo, kar je predlagalo načelstvo.

Kaznovana lahkomišljenost. Pod tem naslovom poročila glasilu neke nemške združne zveze: Skoraj neverjetno je, kako lahkomišljeno in brezmiselno ravnaajo nekateri ljudje. Tako je zopet prišel na dan slučaj, ko je nek mož zelo nespametno prišel ob svoje premoženje, ki ga je pridobil le s težavo. Pridnost in varčnost sta mu pomogli, da si je tekom časa prihranil nekaj tisočakov, ki jih je imel naložene v hranilnici. Ob izbruhu vojske pa ga je začelo skrbeti. Bal se je, da denar v hranilnici ni več varen. Kaj stori torej? Svojo naložbo dvigne in skrrije denar — bili so sami bankovci — v zidu v kleti. Čez nekaj časa se hoče prepričati, če je denar še na svojem mestu. Kdo popiše njegov strah, ko najde mesto lepih bankovcev samo nekaj kosčkov papirja! Miši v kleti so prišle bankovcem na sled in so jih vse razgledale! Ker državna banka le tedaj izplača nadomestilo za bankovce, ako je številka na njih nepokvarjena, bo mož od svojega denarja le še težko kaj rešil. Tako kakor ta mož je ob početku vojske ravnal gotovo še marsikdo, dasi je morda za skrivališče izbral kakšen drugačen prostor. Prav zadosti in od vseh stranij se je ljudi poučevalo, kako nespametno je domnevati, da v vojnem času denar ni varno naložen. Kdor navzlic temu noče poslušati, tak mora včasih čutiti!

Odplačevanje posojil med vojsko. List „Posener Genossenschaftsblatt“ prinaša o tem predmetu več primernih opazk. Čeprav so te opazke v prvi vrsti prikrojene za nemške razmere, veljajo lahko mutatis mutandis bistveno tudi za naše posojilnice. List piše:

„Ponovno smo dobili vprašanja, kaj je storiti, ako se žene pod zastavo poklicanih združnikov branijo, prevzeti plačilne obveznosti svojih zakonskih mož do zadruga in ne plačujejo niti dogovorjenih odplačil na posojila niti zapadlih zneskov, posojenih za kmetijsko blago, ki se je porabilo v gospodarstvu, kakor n. pr. za umetna gnojila in

krmila. Načelstvo zadruga se nahaja pri tem brez dvoma v duševnem konfliktu z ozirom svoje patriotične dolžnosti in dolžnosti do zadruga. Splošnega navodila za tak slučaj tudi mi ne moremo dati. Presojati je treba od slučaja do slučaja in po tem ravnati. Gotovo je treba prizanesljivo ravnati, če gre za zadružnika, ki nima posestva, ki se živi le z delom svojih rok, torej za rokodelca, obrtnika itd.; drugače pa je pri posestnikih, pri katerih žena nadaljuje gospodarstvo in vleče torej tudi dohodke iz gospodarstva. Menimo, da smo opravičeni domnevati, da imajo baš sedaj ravno tudi manjša gospodarstva večje dohodke, saj so se prodali konji, živina, žito, in da bodo ti dohodki ostali tudi vnaprej. Če se tu ne bo odplačevalo, dostikrat ne bo vzrok to, da se plačati sploh ne more, ampak je vzrok, ker se plačevati noče ali manjka prave razsodnosti. Kakor v mestih, tako je tudi na deželi razširjeno mnenje, da med vojsko sploh ni treba poplačati starih dolgov; tudi pridržujejo ljudje denar doma iz strahu, da bi utegnil sovražnik priti v deželo kakor v nesrečni Vzhodni Prusiji, in denar javnih blagajni zapleniti. Stvar načelstva ali nadzorstva ali tudi drugih uvidnih mož med zadružniki mora biti, da ljudi v takih slučajih pouče. Odvišni denar pridrževati doma je velika napaka, ne glede že na zgubo obrestij. Če bi sovražnik prišel v deželo — kar varuj Bog — ni denar nikjer varnejši kakor v posojilnici, to se pravi, ne v blagajnici posojilnice same, ampak s posredovanjem deželne zadružne blagajne v blagajnici pruske osrednje zadružne blagajne v Berlinu. (Pri nas se s posredovanjem zadružnih zvez nalaga denar pri velikih bankah, ki imajo svoj sedež večinoma na Dunaju.) Toda tudi v navadnih razmerah smo vedno povdarjali, da je neumno, doma imeti več denarja kakor je to potrebno za pokritje tekočih potrebščin. Ne glede na tatvine ali požar zapeljuje tak denar, ki trenutno ni ravno potreben, da ga ljudje izdajajo za stvari, ki bi se lahko odložile ali tudi popolnoma opustile, varčevanje pa je v današnjem času zlasti za kmeta zelo važno. Ko bo ta nesrečna vojska končana, pojavile se bodo ravno kmetu prav važne naloge, ki bodo zaltevale od njega mnogo denarnih sredstev. V mnogih slučajih bo treba nadopolniti živino in inventar, če se sedaj dobiva premalo gnoja, bo treba primanjkljaj nadomestiti z umetnimi gnojili, in treba bo napeti vse sile, da se popravi škoda, ki je nastala vsled vojne. Zato pa: ves denar v posojilnice, da ne bodo vračajoči se možje našli doma dolgov, pač pa bodo lahko dobili kredit za nov gospodarski napredek. Ravno izvršitev teh

nalog bo še le zagotovila vrednost naših zmag tam zunaj za bodočnost naše nemške domovine.“

Kakor smo že uvodoma omenili, veljajo te opazke bistveno tudi za naše slovenske razmere.

Narodno gospodarstvo v vojski — socialistično. V reviji „Sozialistische Monatshefte“ razpravlja Edmund Fischer o narodnem gospodarstvu v vojskinem času in dokazuje, da je postalo v marsikaterem oziru socialistično. Določitev najvišjih cen je socialistična odredba. Prusko državno ministrstvo je ukazalo, da se sme v pokrajinah, kamor so zaradi varnosti pred sovražnikom prignali živino iz sosednih krajev, bežečemu prebivalstvu brez odškodnine dovoliti paša živine ne samo po gozdih, ampak tudi na fiskaličnih pašnikih in travnikih. Sploh se je takoj v prvih tednih vojske pokazalo, da more moderna industrijska država gospodarsko lažje prenašati vojno, če ima velika, javna, državna in občinska posestva in dobro razvito zadružništvo. Uslužbenci in delavci državnih, občinskih in zadružnih podjetij, ki so morali oditi v vojsko, dobivajo vsaj večji del svoje plače ali mezde, tako da morejo njihove družine živeti. Brezposelnosti javna in zadružna podjetja ne pospešujejo, ker mnogo lažje nego zasebni podjetniki obdrže delavce, čeprav se poslovanje zmanjša. Na Nemškem napravijo države v svojih podjetjih na leto 1257 milijonov mark čistega dobička, tako da se more ob 5% kapitalizaciji ceniti vrednost teh podjetij na 25 milijard mark. K temu pride še premoženje, ki ne donša dohodkov (muzeji, upravna poslopja itd.), kar se lahko ceni vsaj na 5 milijard vrednosti. Premoženje nemških občin je vredno kakih 17 milijard mark in premoženje delavske zavarovalnice okroglo 3 milijarde mark. Javno premoženje bi bilo torej skupaj vredno kakih 50 milijard, kar pomenja najmanj desetino vsega narodnega premoženja v Nemčiji. Približno desetina prebivalstvo (2 milijona uslužbencev v javnih obratih, z njihovimi družinami vred najmanj 6 in pol milijona oseb) torej tudi v vojski ni izpostavljena nebeni nevarnosti v gospodarskem pogledu. Socialno čuvstvovanje je v vojski silno narastlo. Ta duh, ki se je porodil v vojni stiski, trajno izkoristiti za razvoj naroda, bo spadalo med velike naloge, ki jih bo rešiti po končani vojski.

Vprašanja in odgovori.

Nekatere članice so nas opozorile, da naj v listu zopet otvorimo oddelek, v katerem bi se dajala pojasnila o zadružnih stvareh, ki so bolj sploš-

nega značaja in bi utegnila zanimati večje število zadrug. Uredništvo drage volje ustreza tej želji, prosi pa, da se Zvezine članice pridno poslužujejo te uredbe. Ker več oči več vidi in hočemo tvarino obdelovati za praktične potrebe, naj nam gredo zadruge na roko, da bo pouk bolj raznovrsten. Zato prosimo, da se nam naznanjajo slučajji iz poslovanja, ki bodo lahko služili za pouk tudi drugim zadrugam.

Vprašanje 1. (Hranilnica in posojilnica na R.) Naša posojilnica je lani prenotirala neko terjatev na osebno poroštvo. Dolžnik je zdaj plačal dolg, stroškov za predznambo (prenotacijo) pa noče plačati, češ da prenotacije ni bilo treba in ga tudi nič vprašali nismo, če jo dovoli. Ali je dolžnik dolžan plačati stroške za prenotacijo, čeprav ga nismo vprašali za dovoljenjé?

Odgovor. Dolžnik mora plačati stroške za prednambo. V zadolžnici se je zavezal izrečno „... trpeti oziroma povrniti vse opominjevalne in izterjalne, zlasti vse tožbene in eksekucijske stroške, izrečno tudi stroške zemljeknjiznega ali kakršnegakoli zavarovanja terjatve.“ Stvar je torej popolnoma jasna. Da bi pa morala posojilnica vprašati dolžnika, če dovoli prednambo, ni potrebno. Prednamba služi za zavarovanje terjatve; kedaj je umestno in potrebno terjatev zavarovati, o tem odločati nima dolžnik nobene pravice, ampak le upnik (posojilnica), vsled česar ni treba dolžnika v takem slučaju vprašati, če dovoli vpis predznanbe ali ne.

Vprašanje 2. (Hran. in pos. v B.) Imamo dolžnika, ki je sedaj v vojski. Našo terjatev bi radi zavarovali na njegovem posestvu s tem, da bi jo predznamovali. Ali jo to dopustno vkljub moratoriju?

Odgovor. Za osebe, ki so poklicane pod orožje, veljajo drugačne določbe glede sodnega postopanja, kakor za civilno prebivalstvo in deloma tudi drugačen moratorij. Toda zavarovanje terjatve bodisi potom predznanbe, bodisi potom vknjižbe je možno izposlovati tudi proti takim osebam. Tako je izrečno določeno v cesarskem ukazu z dne 29. julija 1914, drž. zak. št. 178, ki smo ga bili priobčili v 15. številki lanskega „Narodnega Gospodarja“.

Vprašanje 3. (Kmečka hran. in pos. v L.) V lanski 22. številki „Narodnega Gospodarja“ ste priobčili članek: „Kako je ravnati s posojili v vojnem času?“ Ondi je rečeno, da ostanejo poroki zavezani toliko časa, dokler se posojilo popolnoma ne poravna. Nam pa je pravil ob neki priliki od-

vetnik, da poroštvo pri posojilih na osebno poroštvo, danih za 4 leta, ugasne po preteku teh 4 let. Kaj je torej pravilno?

Odgovor. V tem slučaju se je ali odvetnik motil ali pa ste Vi napačno razmeli njegov pouk. Poroštvo bi ugasnilo po preteku štirih let samo tedaj, če bi porok v zadolžnici izrečno izjavil, da jamči samo in izključno le tekom štirih let za dolžnika. Take izjave pa nobena naša zadolžnica ne obsega in je tudi nobena posojilnica ne sprejme. Poleg tega morete vpoštevati, da se porok pri naših posojilnicah zaveže povsod kot „porok in plačnik“, t. j. kot sodolžnik. Kot tak ima proti posojilnici popolnoma enake obveznosti kakor dolžnik sam. Iz tega sledi, da ugasne njegova obveznost tedaj kakor dolžnikova, namreč takrat, ko je dolg poravnan, oziroma vsled zastaranja po preteku 30 let. Tudi če bi „porok in plačnik“ umrl, jamčijo njegovi dediči napram posojilnici ravno tako kakor on sam, dokler namreč ni dolg poravnan, oziroma 30 let od časa, ko je bila poroštvena pogodba podpisana.

Vprašanje 4. (Kmečka hran. in pos. v R.) Med našimi vlagatelji imamo nekoga, ki je baje v vojski padel. Toda gotovega se ne ve nič. Kako imamo ravnati, če bi se kdo njegovih domačih zglašil v posojilnici in bi hotel, da se izplača vloga ter bi se morda skliceval na to, da ima po baje padlem vojaku dedinsko pravico?

Odgovor. Za presojo tega vprašanja je vse eno, ali je dotični vlagatelj padel na bojišču ali ga je dohitela smrt na kakšen drugačen način. Za Vas mora biti predvsem merodajno, če se je ugotovila smrt ali ne. To se more ugotoviti le uradno in sicer potom sodnije. Dokler pa sodnija ni ugotovila smrti, ni izvršila zapuščinske obravnave in ni izrekla, kdo je dedič, toliko časa morate vlagatelja imeti za živega. Če bo sodnija vlagatelja proglasila za mrtvega, bo tudi popisala vso njegovo zapuščino, h kateri spada seveda tudi pri Vas naloženi denar. Zapuščinsko premoženje je nedotakljivo, dokler sodnija na podlagi oporoke ali zakonitega dednega nasledstva ne razsodi, komu da pripada. Dokler se to ni zgodilo, nima nihče nobene pravice do zapuščine, torej tudi ne do vloge. Zato torej vloge toliko časa ni izplačati, dokler vsa zadeva ni urejena na opisani način.

Vprašanje 5. (Kmetijsko društvo v G.) Izmed 6 članov našega nadzorstva so trije v vojski, med njimi predsednik in njegov namestnik. Ali je veljavna seja, če se je udeležo ostali trije odborniki? Kdo sejo skliče?

Odgovor. Ako bi hoteli Vaša pravila strogo tolmačiti, bi Vam morali odgovoriti, da se nadzorstvene seje v tem slučaju pri Vaši zadrugi ne morejo pravilno vršiti. Pravila določajo: „Da je nadzorstvo sklepno, morajo biti vsi člani vabljeni k seji in se iste vsaj trije udeležiti. Seje sklicuje predsednik ali njegov namestnik.“ Ker ni doma ne predsednika, ne njegovega namestnika, ni torej nikogar, ki bi mogel sejo sklicati. Toda vpoštevati moramo, da živimo v izvanrednih časih, ko se mora marsikje napraviti in tolerirati izjema, ki bi je drugače ne smeli trpeti. Na vsak način je boljše, da doma ostali člani nadzorstva izvršujejo svoje funkcije, kakor da bi nadzorstvo sploh nič ne delalo. To je brez dvoma v interesu zadruga in združnikov. Zato naj se v tem slučaju postopa tako kakor v prvi seji po obnem zboru, ko se nadzorstvo še le konstituira. Takrat po navadi sklic in vodi nadzorstveno sejo najstarejši član nadzorstva. Tudi sedaj napravite tako. V seji, ki jo bo sklical najstarejši član nadzorstva, naj se začasno izvoli predsednik, ki bo kasneje lahko pravilno skliceval seje. Sploh pa bodete imeli kmalu občni zbor, na katerem bodete mogli nadzorstvo dopolniti.

Gospodarski pregled.

Odredba o menicah in čekih. Pravosodno ministrstvo je izdalo naredbo z dne 29. decembra 1914, drž. zak. št. 358, o podaljšanju rokov za menično-pravna in čekovnoppravna dejanja. Naredba se glasi:

Na podlagi § 1 cesarskega ukaza z dne 29. avgusta 1914, drž. zak. št. 227, in člena I. zakona z dne 9. marca 1903, drž. zak. št. 90 se ukazuje:

§ 1. Pri menicah in čekih, ki so popolnoma ali deloma plačljivi v mesecih januarju, februarju in marcu 1915, velja prezentacija v plačilo in vložitev protesta kot pravočasna, če se izvrši tekom desetih delovnih dnij poplačilnem dnevu; dalje se pri takih menicah in čekih podaljša rok za obvestitev prednikov na 10 dnij.

§ 2. V okrajih I. do IX. državnega in stolnega mesta Dunaj se morajo menični protesti, ki jih je vložiti v mesecih januarju, februarju in marcu 1915, vlagati plačilnega dne v času od 2. do 7. ure zvečer, ob drugih delavnikih v času od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Izven tega časa se morejo menični protesti vlagati le s pritrditvijo meničnega zavezanca: pritrditvev je v protestu zaznamovati.

§ 3. Ta naredba stopi v veljavo 1. januarja 1. 1915.

Varčujmo z živežem! Goriški „Novi čas“ piše: Te dni so došle na šolska vodstva okrožnice, namenjene naši mladini. Okrožnice so se prečitale mladini, in so se ji dale celo prepisati. Prepise so nesli domov starišem, ki naj bi vpoštevati važna navodila, ki jih podaje ta okrožnica. V prvi vrsti priporoča vsem brez izjeme prav resno varčnost pri živilih. Na vseh straneh smo obkoljeni od sovražnikov, ki ne puste v državo dovažati prav nobenih živil. Sovražnik nas ne napada le z orožjem v roki in s topovi, ampak nas hoče pred vsem premagati z gladom.

Okrožnica pravi: „Že tedne stoje naši bratje na bojnem polju in se bore za domovino. Našim sovražnikom se gotovo ne bo posrečilo premagati naših hrabrih in pogumnih vojakov na bojišču. Toda sedaj nas poskušajo izstradati, ko nam skušajo zapreti dovoz iz nesovražnih dežel. Tudi ta poskus se bo ponesrečil. V deželi imamo dovolj živil, da vzdržimo do bližnje žetve, če bomo gospodarsko in varčno ravnali.

V tej smeri lahko tudi Vi pripomorete, da bo naš veliki boj zmagoslavno končan. Vaša sveta dolžnost je, da nič vžitnega ne zavržete in z živežem, kakor tudi z lesom in premogom varčno ravnate. S tem ne pokažete le svoje ljubezni do domovine, ampak pomagate tudi svojim starišem v tem težkem času.

Ravnajte torej gospodarsko in varčno s kruhom, ki nam ga podeljuje nebo. Če izkažete božjemu daru potrebno spoštovanje, Vam vsakdanjega kruha nikdar ne bo manjkalo in ne boste trpeli gladu. Ne odrežite si brez potrebe več kruha kakor ga morete pojesti. Mislite na vojake na bojišču, ki bi večkrat bili srečni, če bi imeli tisti kruh, ki ga morda vi zavržete.

Varčujte s krompirjem! Treba ga je kuhati v oblicah in še le potem lupiti. Kdor ga prej lupi in še le potem kuha, zapravlja.

Kuhinjskih odpadkov ne metajte proč! Ostanki mesa, zelenjave in krompirja naj se porabijo za pičo kokošim. Ali pa jih dajte kmetom za pičo prešičem. Mladina, bodi varčna! Tako ustrezete svoji domovini in svojim starišem!“

Morda se bo ta okrožnica marsikomu zdela čudna. To pa zato, ker pravzaprav mi še ne čutimo strogih posledic vojnega časa. Nekatera živila so se sicer podražila, vendar si ljudje še ne morejo predstavljati, da utegne nastati še resnično pomanjkanje najpotrebnejših živil. Toda zavedajmo se, da

vojska utegne trajati še mnogo časa, v državo pa se ne uvažajo nobena živila. Vojska je v prvi vrsti gospodarska. Sovražnik nas hoče posebno z izstradanjem prisiliti, da se udamo. Proti temu namenu se moramo boriti vsi. Vojaki se bore v bojnih vrstah. Vsak državljan pa je dolžan, da prepreči sovražnikove nakane s tem, da živila le skrbno in varčno porablja ter tako kolikor mogoče mnogo blaga prihrani do prihodnje nove žetve.

Važna določila za kmetovalce je objavila tudi vlada dne 8. t. m.: „Varčevanje z domačimi zalogami moke, ki mora zadoščati do bodoče žetve, je resna dolžnost splošnosti. Vlada je zato nedavno odredila, da se sme pšenica in ržena moka (bodisi moka ali kruh) spravljati v promet le primerno mešana z ječmenom, koruzo in s krompirjem. Naravno iz tega sledi, da se redno tudi živina ne sme pitati z žitom. 8. t. m. se je objavil odlok poljedelskega ministrstva s 5. t. m., ki odreja potrebno in prepoveduje pitanje živine z za mletev sposobno ržo, pšenico in ječmenom; kakor tudi ne z rženo, pšenično in ječmenovo za peko sposobno moko. Iz važnih gospodarskih razlogov sme politična deželna oblast izjemoma dovoliti pitanje živine z ržo in ječmenom, če ga je pridelal živinorejce sam in le za njegovo živino. To določilo je osobito važno v goratih krajih, kjer bi se prodaja pridelanega žita ne izplačala.“

Poglejmo pa, kako je po drugih državah!

Kakor poročajo dunajski listi, smejo na Nemškem pecivo in finejši kruh peči le določene dni v tednu in ne vsak dan. Nemška vlada je pekem, sladničarjem, gostilničarjem in podobnim obrtnikom prepovedala peči kruh po noči. Enako je določeno, da se kruha ne sme prodajati, predno ni star 24 ur. S tem hoče nemška vlada zmanjšati vporabo kruha. Znano je namreč, da je sveži kruh okusnejši kot stari. S temi določbami pa hoče vlada doseči, da se prej porabi stari kruh, predno pride v promet sveži. Tako se bo torej samoposebi zmanjšala vporaba kruha. Tako na Nemškem.

Pri nas — hvala Bogu — ni še takega pomanjkanja. Pri nas je vprašanje žita in kruha bolj vprašanje kupčije med Avstrijo in Ogrsko.

Na Francoskem, posebno v Parizu, pomanjkanja kruha še ne občutijo zelo. Tam se prodaja kruh po 45 do 50 vinarjev kilo. Tudi sočivja ne manjka. Pač pa meso raste v ceni vedno bolj; tudi premog je vedno dražji. Jajca se tam zelo draže. Eno jajce stane tam že 25 do 30 vinarjev. To pa zato, ker so Francozi zaprti od Rusije. Na Francoskem so sicer razmere drugačne kot pri

nas; a varčevati morajo tam še bolj. Omejiti morajo vživanje mesa, jajc, odpovedati se bodo morali toplim sobam itd. Tako tudi tam morajo skrbeti, da ljudje varčujejo.

Nauk za nas: Varčujmo! Kdor bo bolj varčen, ta bo tudi dosegel končni uspeh in se mu ne bo treba bati lakote!

Ohranjevalno spravljanje krompirja. Vsled velikega pomena krompirja kot živilo, je zlasti sedaj v vojnem času treba storiti vse, da se ga ohrani pred gnilobo. Kakor poroča neki nemški strokovni list, so se vršili lani in letos v Vzhodni Prusiji poskušnje s konzerviranjem krompirja s pomočjo žveplene moke, kakor jo rabimo za žveplanje grozdja proti plesnobi.

To sredstvo za ohranitev krompirja pred gnilobo je tedaj zelo preprosto, povdariti pa je treba, da učinkuje samo preventivno, to je odvrtačoče. Zaradi tega je treba, da pri njegovi uporabi ves gnil in nagnit krompir skrbno odberemo in odstranimo.

Če hranimo krompir v kleti, je sedaj najboljši čas zato, da krompir preberemo, vse gnile in nagnite gomolje odberemo in da potem zdrav krompir vložimo tako, da je varen pred gnilobo. Če hranimo krompir v zemeljskih rovih, je treba storiti to, kakor hitro nastane bolj toplo vreme, tedaj meseca svečna ali sušca. Ako pa je pozimi dlje časa toplo vreme, se to lahko zgodi tudi že prej.

Konzerviranje krompirja z žvepleno moko (s fino zmletim žveplom) se zgodi na sledeči način.

Mesto, kjer hočemo krompir shraniti, dobro ostržemo in pometemo in potem ga posipamo na tenko z žvepleno moko. Na to mesto vložimo potem kakih 20—30 cm visoko plast zdravega krompirja, ki jo potem na tenko poštopamo z žvepleno moko. Ko smo to storili, vložimo zopet tako plast krompirja in ga zopet poštopamo in to se vrsti toliko časa, da je shramba polna. Če vlagamo krompir pri zidu ali ob leseni steni, poštopamo tudi te. Preveč žvepla se pa pri žveplanju krompirja ne sme rabiti, ker bi mu to znalo škodovati. Za 100 kg krompirja se sme porabiti samo 30 gramov (3 deke) žvepla, tedaj jako malo in zato najbolje, da se pri štopanju krompirja poslužimo takih žveplalnikov, kakor jih rabimo za žveplanje grozdja proti plesnobi.

Kdor nima žveplalnega meha, posluži naj se žveplalne pušice, ki je podobna oni, kojo rabimo za posipavanje peciva s sladkorno moko.

Tako spravljen krompir ne gnije skoraj nič. Poročila o krompirju, spravljenem po tem načinu lani v mokrem vremenu na Nemškem, so jako ugodna.

Neki posestnik poroča, da ni našel nič, drugi da je našel komaj 2 odstotka gnilega krompirja maja meseca.

Ker je zelo priprosto, a vendar jako koristno, bi se gotovo priporočalo, da vpeljemo ta način spravljanja krompirja tudi pri nas. Opomniti je še, da krompir pri takem spravljanju tudi na svoji kaljivosti nič ne trpi.

B. Skalický.

Predpisi za sestavo bilance. V ministrski naredbi z dne 25. decembra 1914, katere vsebino smo priobčili že v zadnji številki, se je naša vlada postavila na stališče, da ima glede sestave in objave bilanc pri denarnih zavodih v obče ostati vse pri starem. Na tem stališču stoji tudi večina merodajnih strokovnih organov. Le za družbe, ki imajo svoj sedež v okupiranih deželah, so se dovolile izjeme, ki so prav za prav z ozirom na izvanredne razmere same ob sebi umevne. Tudi glede določevanja cen raznim vrednostnim papirjem se je prizadetim krogom prepustilo, da postopajo po svoji previdnosti. Drugače pa je v tem pogledu ukrenila ogrska vlada, ki je tudi izdala o sestavi bilanc posebno naredbo. V tej naredbi nalaga ogrska vlada, da je vrednostne papirje staviti v bilanco k večjemu po ceni, kakor so jo imeli zadnjega dne poslovnega leta. Ako papirji tega dne niso imeli nobenega kurza, vzeti je za podlago prejšnji zadnji kurz. Taki papirji, ki notirajo na budimpeštanski borzi, se smejo vstaviti v bilanco k večjemu po kurzu, kakršnega so imeli dne 25. julija 1914.

Novo maksimalne cene za žito na Ogrskem.

Ogrska vlada je revidirala maksimalni tarif za cene za žito. Posebno važne za avstrijske dežele so cene, določene za glavni ogrski žitni trg Budimpešto. Tam določa maksimalni tarif za pšenico 41 K, za rž 32-70 K, za koruzo 22 K. Ker znaša maksimalna cena za pšenico na Dunaju 40-50 K, torej za 50 v manj kakor v Budimpešti, je seveda skoraj vsak import ogrskega žita v avstrijske dežele toliko kakor izključen. Na dunajskem žitnem trgu že več časa sploh ni dobiti pšenice in mnogi avstrijski mlini bodo morali ustaviti obrat, ker nimajo ničesar mleti. Dunajsko časopisje poudarja, da je nastala situacija, ki sili vlado k energičnejšim korakom. Dejstvo je, da zadržujejo razni veliki „žitni baroni“ na Ogrskem in menda tudi pri nas svoje zaloge ter špekulirajo na še višje cene. Zato se v merodajnih krogih že resno razmišlja o obsežni ekspro-

riacijski, oziroma rekvizijski akciji, ki bi omogočila normalno aprovizacijo prebivalstva z žitom, oziroma moko. Pričakovati je v tem oziru novih korakov centralne vlade.

Avstrijsko vojno posojilo popolnoma plačano. Dne 15. t. m. je bilo vplačati zadnji obrok avstrijskega vojnega posojila. Pri delnih plačilih gre večinoma za velike vsote, zato se je največ plačevalo korespondenčnim potom. Kakor pri prejšnjih obrokih tako se je tudi pri zadnjem obroku plačevalo večinoma, ne da bi se uporabljal lombardni kredit avstro-ogrške banke in vojne posojilnice. Vzrok tiči v tem, da je kakor prej tudi sedaj na razpolago mnogo likvidnega denarja. Da pa je toliko denarja na razpolago, si je razlagati tako, da ga industrija in trgovina potrebuje malo in da je finančna uprava doslej še malo disponirala z že plačanim vojnim posojilom. Končni uspeh vojnega posojila še ni znan, ker prihajajo z bojišča še vedno nove prijave pri poštni hranilnici. Kakor se poroča iz poučenih krogov, giblje se podpisani znesek med 2150 do 2200 milijonov kron.

Delovanje vojne posojilnice. Vojna posojilnica je do dne 31. decembra 1914 pri vseh svojih 31 poslovnih dovolila vsega skupaj 45,411.000 K posojil. — Od tega zneska je še neporavnano 43,954.000 K. Doslej neporavnana posojila so pokrita: 29,845.000 K z zastavitvijo vrednostnih papirjev, 185.000 K s hranilničnimi knjižicami in 13,924.000 K je takih posojil, za katerih varnost se je zastavilo blago. Največ posojil se je dovolilo pri dunajski poslovnici, namreč 33,967.000 K, t. j. 77 odstotkov vseh posojil. Potem sledi poslovnica v Pragi z 3,573.000 K posojil in poslovnica v Gradcu z 3,297.000 K posojil. Nekatere poslovnice doslej sploh še niso izplačale nobenega posojila. Največ posojil je dovoljenih v manjših zneskih. Tako je poslovnica na Dunaju med 1419 dovoljenimi posojili izplačala 655 posojil pod 1000 K, oziroma 1077 posojil pod 5000 K, tako da odpade na posojila pod 1000 K 46 odstotkov, oziroma na posojila pod 5000 K 76 odstotkov vseh danih posojil. Izmed blaga, ki služi kot zastava za dovoljena posojila, prihaja v prvi vrsti v poštev sladkor, ki je pod nadzorstvom davčnih oblastij. Iz tega poročila o delovanju vojne posojilnice je razvidno, da se giblje njeno delovanje v jako skromnih mejah.

Razglas.

S 1. januarjem 1915 se je prispevek v dopolnilni zaklad za vse predjeme, ki so jih dobili člani podpisane zadrage povišal od 12 h tedensko

in od vsakih 100 K predujma na 14 h, torej za 2 h več, ki se morajo redno vplačevati, sicer je predujem, ako ne zapade glasom pravil in zadolžnice prej v plačilo, odpovedan trimesečno od 1. februarja 1915 (§§ 14 in 15 pravil).

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

A. Kalan, l. r. Dr. V. Schweitzer, l. r.
t. č. načelnik. t. č. član načelstva.

Vabilo na XXIV. redni občni zbor
Posojilnice v Žužemberku,

reg. zadr. z neom. zav.
ki se bo vršil v nedeljo dne 21. februarja 1915 ob 4. uri
popoldne v zadrugi pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Šmarjeti (Dol),

reg. zadr. z neom. zav.
ki se bo vršil dne 7. februarja 1915 ob 3. uri popoldne
v kaplaniji.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
**Hranilnice in posojilnice pri Št. Joštu
nad Vrhniko,**

reg. zadr. z neom. zav.
ki se bo vršil v nedeljo dne 14. februarja 1915 ob 2. uri
popoldne v hranilnični sobi v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnost.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Sv. Križu pri Trstu,

reg. zadr. z neom. zav.
ki se vrši v sredo dne 10. februarja 1915 ob 7. pol uri
večer v prostorih posojilnice.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ob določeni uri ne bil občni zbor sklepčen, se skliče pol ure potem drug občni zbor v istem prostoru in po istendnevnem redu, ki bo sklepal ob vsakem številu udov.

Vabilo na III. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Konstanjah,

reg. zadr. z neom. zav.
ki se vrši dne 7. februarja 1915 ob 3. uri popoldne
pri p. d. „Neuwirtu“ na Konstanjah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
3. Volitev načelstva.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

**Hranilnice in posojilnice za Višnjo goro
in okolico,**

reg. zadr. z neom. zav.
ki se bo vršil dne 14. februarja 1915 ob 4. uri popoldne
v župnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Gotardu,

reg. zadr. z neom. zavezo,
ki bo v nedeljo 7. februarja 1915 ob 3. uri popoldne
v dvorani.

Spored:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se bo vršil pol ure kasneje drug občni zbor na istem mestu, ki bo sklepal ne glede na število navzočih. Načelstvo.

Vabilo na XV. redni občni zbor

Kmetijskega društva v Srednjivasi (v Bohinju),

reg. zadr. z om. zav.

ki se bo vršil dne 7. februarja 1915 popoldne ob pol 4. uri
v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem
zboru.

2. Poročilo načelstva.

3. Poročilo nadzorstva.

4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.

5. Volitev načelstva.

6. Volitev nadzorstva.

7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil ob določenem času sklep-
čen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor na istem mestu
z istim dnevnim redom ne glede na število članov.

K obilni udeležbi vabi

Odbor.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Laporju,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se vrši v nedeljo 7. februarja 1915 ob 3. popoldne
v posojilnihih prostorih s sledečim sporedom:

1. Branje zapisnika zadnjega občnega zbora.

2. Poročilo načelstva in nadzorstva.

3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1914.

4. Slučajnosti. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Kropi,

reg. zadr. z neomej. zav.

ki se bo vršil dne 2. februarja 1915 ob 3. uri popoldne
v župnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem
zboru.

2. Poročilo načelstva.

3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1914.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor gori navedenem času ne bil sklep-
čen vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istem
dnevnem redu drug občni zbor ki bo veljavno sklepal ne
glede ne štealo navzočih zadrudnikov.

Vabilo na X. redni občni zbor

hranilnice in posojilnice v Dolskem,

reg. zadr. z neom. zavezo,

ki se bo vršil dne 21. februarja 1915 ob 3. uri popoldne
v društvenem domu pri sv. Heleni.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem
zboru.

2. Poročilo načelstva.

3. Poročilo nadzorstva.

4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.

5. Poročilo o izvršeni reviziji.

6. Volitev načelstva.

7. Volitev nadzorstva.

8. Slučajnosti.

Odbor.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice za dobrunjsko občino v Sostrem,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 14. februarja 1915 ob 3. uri popoldne
v društvenem domu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem
zboru.

2. Poročilo načelstva in nadzorstva.

3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.

4. Volitev načelstva.

5. Volitev nadzorstva.

6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklep-
čen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem
redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede
na število navzočih zadrudnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Brezovici,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 7. februarja 1915 ob 3. uri popoldne
v Domu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem
zboru.

2. Poročilo načelstva.

3. Poročilo nadzorstva.

4. Potrjenje računskega zaključka za l. 1914.

5. Volitev načelstva.

6. Volitev nadzorstva.

7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklep-
čen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem
dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne
glede na število navzočih zadrudnikov.

Odbor.

Vabilo k občnemu zboru

Ljudske hranilnice in posojilnice v Škofji Loki,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil v nedeljo dne 21. februarja 1915 ob
pol 11. uri dopoldne v zadrudnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem
zboru.

2. Poročilo načelstva in nadzorstva.

3. Odobritev računskega zaključka za leto 1914.

4. Nadomestna volitev po enega člana v načelstvo in
nadzorstvo.

5. Poročilo o izvršeni reviziji.

6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

Odbor.

NB. Ako bi ob določenem času ne bil občni zbor
sklepčen, se vrši čez pol ure drug občni zbor, ki sklepa pri
vsakršnem številu navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice na Viču,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se vrši v nedeljo dne 7. februarja 1915 ob 10. uri dopoldne v posojilnični sobi na Viču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Boštanju,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil na Svečnico dne 2. februarja 1915 ob pol 8. zjutraj v župnijski pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
3. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem metu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Vurbergu,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,

kateri se vrši dne 21. februarja l. 1915 popoldne ob 3. v društveni sobi

s tem-le dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

K obilni vdeležbi vabi Načelstvo.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Tunicah,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 17. februarja 1915 ob 8. uri dopoldne v hranilničnem prostoru.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. — 2. Poročilo načelstva. — 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1914. — 4. Volitev načelstva. — 5. Volitev nadzorstva. — 6. Poročilo o izvršeni reviziji. — 7. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice za občino Postojno,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 7. februarja 1915 ob 4. uri popoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za leto 1914.
4. Volitev načelstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrudnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Preddvornu,

registr. zadr. z neomej. zavezo,

ki se bo vršil dne 10. februarja 1915 ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

Vabilo na VII. redni občni zbor

Obrtno-kreditne zadruge v Ljubljani,

reg. zadr. z neom. zav.

ki se vrši v nedeljo dne 28. februarja 1915 ob 10. uri dopoldne v dvorani Rokodelskega doma, Komeskega ulica števil. 12.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1914.
5. Razdelitev čistega dobička.
6. Volitev načelstva.
7. Volitev nadzorstva.
8. Volitev cenilne komisije.
9. Poročilo o izvršeni reviziji.
10. Slučajnosti.